

ENCONTRE ENTRE NEANDERTALS I HUMANS MODERNS: UN REPÀS

Hi va haver un moment en què el neandertal i l'home modern van coincidir a Europa? Aquesta és una de les moltes preguntes que encara estan per resoldre en el món de la paleoantropologia. Malgrat els espais en blanc que encara s'han de deixar quan es parla d'aquesta possible trobada, val la pena repassar tot el que s'ha pogut avançar durant els últims vint anys en la recerca d'una resposta.

Des de l'inici de la paleoantropologia, amb el descobriment del primer fòssil neandertal el 1856 a Feldhofer (Alemanya), la relació entre aquest nou tipus d'home i l'ésser humà actual no va ser fàcil de dilucidar. Van haver de passar cent cinquanta anys i cents de descobriments i estudis perquè els neandertals perdesin l'estatus del que podríem anomenar *mona estúpida*. Al començament, els van veure massa semblants físicament a les mones per pertànyer a la nostra família directa, *Homo sapiens*, i molt bruts i primitius per ser capaços de tenir un comportament modern, com el que van tenir els nostres avantpassats en l'època de la trobada, ara fa uns quaranta mil anys.

Avui se sap que els neandertals i els *sapiens* tenien una tecnologia i un comportament similars en el moment de la trobada. Els últims vint anys s'ha descartat el neandertal brut que caçava grans preses amb tecnologia ineficient. Estudis recents com els de la cova Gorham (Gibraltar), i Bolombor (València), han provat que també caçaven preses menors i mamífers marins, i se sap que menjaven peix a Saint-Césaire (França), i vegetals a Shanidar (Iraq). En aquestes últimes dues dècades, també s'ha revisat la teoria dominant, que és la de fora de l'Àfrica, i la contrapart, la multiregional. Aquests dos models polaritzats que advoquen per un reemplaçament total de les poblacions arcaïques pels *sapiens* o per la continuïtat regional, estan intel·lectualment morts. Aquestes teories tan radicals s'han refutat sobre la base de proves paleontològiques. Els últims deu anys hi ha hagut un consens a favor d'un model que estaria enmig de les dues teories mencionades

anteriorment: l'emergència dels humans moderns a l'Àfrica amb convivència i absorció de les poblacions arcaïques (neandertals) en graus variats.

Teories en voga

Una de les teories més acceptades encara és la del reemplaçament total dels neandertals pels humans moderns. Si bé hi ha moltes variants, avui es basen en les restes arqueològiques i en la genètica, no tant en fòssils. El postulat principal és que els ancestres de tots els humans actuals van conquerir el món durant el Plistocè tardà. Assumeixen que aquests humans moderns eren superiors en genètica, tecnologia, cultura i intel·lecte. En el procés d'expansió pel món van aniquilar o van guanyar, en competició, les espècies arcaïques, entre aquestes els neandertals. Hi ha diverses variants d'aquesta teoria. Per exemple, hi ha hipòtesis que addueixen una competència ecològica amb els neandertals. D'altres afirmen que els humans moderns van contagiar malalties a les espècies arcaïques i per això van desaparèixer. I també hi ha la de la violència extrema, que addueix una lluita entre les dues espècies.

La realitat, però, és que no hi ha proves d'un entrene entre neandertals i humans moderns a Europa. Els últims neandertals es creu que van sobreviure fins fa uns trenta mil o vint-i-cinc mil anys a la regió ibèrica, però ja havien desaparegut de l'est europeu fa quaranta-dos mil anys. En canvi, les restes fòssils més antigues d'humans moderns, les del jaciment de Peștera cu Oase (Romania), tenen trenta-cinc mil anys d'antiguitat. Aquests fòssils presenten trets arcaïcs,

no són «tan moderns» com els *Homo sapiens* que van arribar després al continent europeu. Per aquesta raó, alguns autors els consideren híbrids de neandertals i humans moderns.

No s'ha provat mitjançant restes lliques ni fòssils que els neandertals i els humans moderns hagin coexistit en temps i espai, així que una trobada entre les dues espècies, hagi estat violent o amb hibridació, és únicament especulatiu. Precisament, respecte a això hi ha un consens entre diversos paleoantropòlegs que accepta que es va esdevenir un reemplaçament dels neandertals pels humans moderns, però no mitjançant competència o aniquilació, sinó per assimilació genètica i cultural. |

Motlle d'un crani femení d'*Homo neanderthalensis* del jaciment La Ferrassie (França).